

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів
Кафедра фінансів ім. С. І. Юрія

Навчально-методичні матеріали з дисципліни
«Соціальне страхування»
для студентів денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

м. Тернопіль – ТНЕУ
2016 р.

Соціальне страхування : навчально-методичні матеріали / О.В. Петрушка. – Тернопіль: Вектор, 2016. – 32 с.

Навчально-методичні матеріали з дисципліни «Соціальне страхування» дають змогу використовувати набуті знання про особливості організації та функціонування системи соціального страхування в Україні, засоби та методи його регулювання. Матеріали розроблені на основі опрацювання значної кількості теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних науковців стосовно необхідності реалізації ефективних напрямів розвитку систему соціального захисту населення України, що сприятиме вирішенню актуальних проблем фінансового забезпечення застрахованих осіб, підвищенню якості суспільних послуг, поліпшенню добробуту населення країни загалом, а також засобом для перевірки знань студентів.

Укладач: к.е.н., старший викладач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Петрушка
Олена Володимирівна

Відповідальна за випуск: завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
д.е.н., професор О. П. Кириленко

Рецензенти:

Кізима Тетяна Олексіївна	–	доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів
ім. С. І. Юрія ТНЕУ
Копач Оксана Володимирівна	–	заступник начальника управління з
економічних питань управління соціальної
політики Тернопільської міської ради

Рекомендовано на засіданні кафедри
(Протокол № 1 від «30» серпня 2016 р.)

Схвалено науково-методичною комісією з фінансів,
банківської справи та страхування
(Протокол № 1 від «31» серпня 2016р.)

Схвалено науково-методичною радою факультету
(Протокол № 1 від «1» вересня 2016 р.)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичний план дисципліни «Соціальне страхування».....	6
Предмет, мета і завдання дисципліни «Соціальне страхування».....	7
Програма дисципліни	7
Методичні вказівки до проведення практичних занять.....	10
Комплексне індивідуальне практичне завдання.....	21
Організація і проведення тренінгу.....	24
Критерії оцінювання знань студентів.....	26
Перелік екзаменаційних питань.....	28
Список рекомендованої літератури.....	30

ВСТУП

«Соціальне страхування» є дисципліною для підготовки спеціалістів за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Вивчення дисципліни ґрунтується на засвоєнні та поглибленні знань блоку економічних та профільюючих дисциплін базової фінансової освіти «Фінанси», «Фінанси домогосподарств», «Місцеві фінанси», «Бюджетна система», «Соціальна відповідальність».

Система соціального страхування є важливим і необхідним елементом соціально-економічних відносин сучасної України. Вона становить собою механізм реалізації соціальної політики держави і дозволяє справедливо і ефективно акумулювати та цілеспрямовано розподіляти фінансові ресурси, забезпечувати допомогу працівникам, а також членам їхніх сімей у випадку настання відповідних соціальних ризиків.

Соціальне страхування не є універсальним механізмом соціального захисту, оскільки залежить від стану економіки, ринку праці, демографічних умов розвитку суспільства. Тому для вдосконалення вказаної системи і для втілення її основних функцій потрібен комплекс економічних, організаційних і правових умов. Не менш важлива роль належить підготовці спеціалістів і роз'яснювальній роботі серед населення, направленим на формування культури соціального страхування.

Дисципліна «Соціальне страхування» посідає важливе місце серед навчальних предметів, які формують фахівця фінансового профілю. Потреба у кваліфікованих фахівцях у сфері соціального страхування є очевидною як на макро, так і на макрорівні.

Беручи до уваги те, що програмою передбачено обмежену кількість лекцій та практичних занять, значна увага приділяється самостійній роботі студентів. Це вимагає активної роботи студентів над опрацюванням спеціальної навчально-методичної літератури і наукових праць. **Метою самостійної роботи** є послідовне формування у студентів знань, необхідних для розуміння механізму організації та фінансового забезпечення соціального страхування, а також розвиток індивідуальних здібностей студентів, їхніх умінь виявляти та досліджувати нез'ясовані питання.

Призначення розроблених навчально-методичних матеріалів полягає в тому, щоб допомогти студентам засвоїти дисципліну «Соціальне страхування», сприяти оволодінню теоретичного матеріалу і підготовці до практичних занять, а також полегшити виконання індивідуальної самостійної роботи.

Для забезпечення досягнення мети дисципліни, в навчально-методичних матеріалах передбачено вивчення наступних **основних питань**:

- ✓ Сутність, принципи й роль соціального страхування та його державне регулювання.
- ✓ Загальні основи побудови системи соціального страхування зарубіжних країн.
- ✓ Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів.
- ✓ Державне пенсійне страхування.
- ✓ Страхування з тимчасової втрати працездатності.
- ✓ Страхування на випадок безробіття.

- ✓ Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
- ✓ Медичне страхування.
- ✓ Недержавне пенсійне страхування.
- ✓ Напрями вдосконалення соціального страхування в Україні.

Структура навчально-методичних матеріалів спрямована на те, щоб максимально сприяти засвоєнню дисципліни «Соціальне страхування». Основними складовими збірника є:

- ✓ тематичний план дисципліни;
- ✓ предмет, мета і завдання дисципліни;
- ✓ програма дисципліни;
- ✓ методичні вказівки до проведення практичних занять;
- ✓ комплексне індивідуальне практичне завдання;
- ✓ критерії оцінювання знань студентів;
- ✓ перелік екзаменаційних питань;
- ✓ список рекомендованої літератури.

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»**

Тема	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи соціального страхування та його державне регулювання. Іноземний досвід в системі соціального захисту населення.				
Єдиний соціальний внесок. Державне пенсійне страхування				
Тема 1. Сутність, принципи й роль соціального страхування та його державне регулювання	1	1	4	-
Тема 2. Загальні основи побудови системи соціального страхування зарубіжних країн	1	1	6	-
Тема 3. Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів	2	2	8	-
Тема 4. Державне пенсійне страхування	2	2	8	1
Змістовий модуль 2. Види соціального страхування та напрями його вдосконалення в Україні				
Тема 5. Страхування з тимчасової втрати працездатності.	2	2	4	-
Тема 6. Страхування на випадок безробіття	2	2	4	-
Тема 7. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	2	2	4	-
Тема 8. Медичне страхування	1	1	4	-
Тема 9. Недержавне пенсійне страхування	1	1	6	-
Тема 10. Напрями вдосконалення соціального страхування в Україні	1	1	6	1
Тренінг	-	-	4	-
Разом	15	15	58	2

ПРЕДМЕТ, МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»

Предмет: економічні відносини, що виникають між державою, роботодавцями та застрахованими особами в процесі формування та використання фінансових ресурсів соціального страхування в Україні.

Мета: ґрунтовне дослідження сутності та необхідності соціального страхування, формування системи базових знань для опанування механізму його організації та фінансового забезпечення, а також надання практичних рекомендацій стосовно шляхів створення сприятливого середовища для розвитку системи соціального страхування в Україні.

Завдання: вироблення у студентів практичних навиків в оволодінні дисципліною «Соціальне страхування» для прийняття відповідних управлінських рішень.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальне страхування» як навчальна дисципліна, її значення та місце у навчальному процесі, роль у формуванні професійних навиків фахівців.

Зв'язок дисципліни «Соціальне страхування» з іншими теоретичними та практичними дисциплінами.

Предмет, мета та завдання дисципліни «Соціальне страхування».

Склад, структура, логічна послідовність викладання дисципліни. Організація вивчення та контролю за якістю освоєння навчального матеріалу.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи соціального страхування та його державне регулювання. Іноземний досвід в системі соціального захисту населення. Єдиний соціальний внесок. Державне пенсійне страхування.

Тема 1. Сутність, принципи й роль соціального страхування та його державне регулювання.

Визначення та економічна сутність соціального страхування, його місце у системі економічних категорій. Суб'єкт та об'єкт соціального страхування. Функції соціального страхування. Принципи соціального страхування. Система соціальних гарантій населення. Виникнення та етапи розвитку соціального страхування. Призначення та роль державних цільових фондів. Мета та форми державного регулювання діяльності в системі надання соціальних послуг в Україні. Завдання та напрями державного регулювання соціального страхування. Органи, які здійснюють державне регулювання у сфері соціального страхування. Державний нагляд за діяльністю страхових фондів.

Література: основна – 10,13; додаткова – 9, 12,15.

Тема 2. Загальні основи побудови системи соціального страхування зарубіжних країн.

Історія становлення і розвитку системи соціального страхування. Модель Бісмарка і план Беверіджа. Особливості організації соціального страхування Швеції. Пенсійна система Чилі. Соціальні технології США. Системи соціального страхування Німеччини, Англії, Франції. Організація медичного страхування та особливості її вияву в зарубіжних країнах.

Література: основна – 10,12; додаткова – 1, 5, 24.

Тема 3. Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів.

Суть єдиного внеску на загальнообов'язкове державного соціального страхування. Платники та розмір єдиного соціального внеску. Реєстрація та облік платників єдиного соціального внеску. Порядок нарахування та сплати єдиного соціального внеску. Звітність платників єдиного соціального внеску. Відповідальність за порушення законодавства про єдиний соціальний внесок.

Література: основна – 4,11,12; додаткова – 2, 7, 13,14.

Тема 4. Державне пенсійне страхування.

Сутність та поняття загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Органи управління коштами державного пенсійного страхування. Пенсійний фонд України: завдання, структура, функції, права. Джерела формування доходів бюджету Пенсійного фонду України. Збори на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій. Характеристика видатків бюджету Пенсійного фонду. Поняття та умови призначення пенсій за віком. Поняття та умови призначення пенсії за вислугу років. Пенсії по інвалідності: умови призначення і розміри. Особливості пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника. Органи управління коштами державного пенсійного страхування. Пенсійний фонд України: завдання, структура, функції, права.

Література: основна – 10,12,13; додаткова – 3, 5, 20, 25, 26.

Змістовий модуль 2. Види соціального страхування та напрями його вдосконалення в Україні

Тема 5. Страхування з тимчасової втрати працездатності.

Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. Джерела формування бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Види матеріального забезпечення та надання соціальних послуг Фонду. Допомога по тимчасовій непрацездатності: умови надання, тривалість виплати, порядок розрахунку. Допомога по вагітності та пологах. Допомога на поховання. Управління соціальним страхуванням з тимчасової втрати працездатності. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: завдання, структура, функції, права.

Література: основна – 10, 13; додаткова – 4, 15, 30, 36.

Тема 6. Страхування на випадок безробіття.

Теоретичні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Джерела формування бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття. Умови призначення та виплати допомоги по безробіттю в т. ч. одноразової її виплати для здійснення підприємницької діяльності. Характеристика інших виплат матеріального забезпечення на випадок безробіття. Управління Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: завдання, структура, функції, права.

Література: основна – 8, 10; додаткова – 2, 9, 22, 34.

Тема 7. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Джерела формування доходів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Види матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Умови призначення страхових виплат. Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю у разі настання нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань. Одноразова допомога у випадку стійкої втрати професійної працездатності потерпілого. Щомісячна страхова виплата потерпілому. Виплата одноразової допомоги у разі смерті потерпілого. Щомісячні страхові виплати особам у разі втрати годувальника. Відшкодування витрат на поховання потерпілого. Управління соціальним страхуванням від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань: завдання, структура, функції, права.

Література: основна – 7,10; додаткова – 8, 10, 21, 35.

Тема 8. Медичне страхування.

Сутність, значення і форми медичного страхування. Об'єкт і суб'єкти медичного страхування. Принципи та особливості обов'язкового і добровільного медичного страхування. Страховий поліс. Порядок визначення розміру страхових премій і їх сплати. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку. Шляхи підвищення ефективності медичного страхування в Україні.

Література: основна – 10, 13; додаткова – 11, 24, 28, 36.

Тема 9. Недержавне пенсійне страхування.

Недержавне пенсійне страхування: економічна сутність та роль у системі соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти недержавного пенсійного страхування. Недержавні пенсійні фонди та їх види. Структура недержавного пенсійного фонду. Адміністратор недержавного пенсійного фонду. Управління

активами недержавного пенсійного фонду. Зберігачі пенсійного фонду. Пенсійні активи, їх склад та використання. Види та механізм здійснення пенсійних виплат. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Література: основна – 10, 11; додаткова – 6, 15, 16, 17, 27, 37.

Тема 10. Напрями вдосконалення соціального страхування в Україні.

Проблеми вітчизняної практики реалізації соціального страхування. Напрями реформування пенсійного страхування. Посилення механізму регулювання соціального захисту на випадок безробіття. Впровадження державних соціальних стандартів у сфері медичного обслуговування населення.

Література: основна – 1, 11, 13; додаткова – 14, 16, 19, 20, 27, 31.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Основними завданнями проведення практичних занять з дисципліни «Соціальне страхування» є забезпечення засвоєння теоретичного матеріалу через обговорення питань теми, що виносяться на практичне заняття, тестування, а також набуття студентами навичок застосування на практиці теоретичних і практичних засад функціонування соціального страхування.

При проведенні практичних занять реалізуються такі форми навчального процесу:

- усне опитування студентів відповідно до тематики практичного заняття;
- усне опитування студентів з проблем, які виносяться на обговорення і мають дискусійний творчий характер;
- заслуховування та обговорення підготовлених студентами повідомлень за результатами індивідуального завдання;
- виконання тестових завдань;
- письмовий модульний контроль знань студентів.

У процесі самостійного вивчення матеріалу та при підготовці до практичних занять студенти мають засвоїти матеріал відповідно до тем типової програми з дисципліни «Соціальне страхування».

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема: Сутність, принципи й роль соціального страхування та його державне регулювання

Мета: висвітлити теоретичні засади соціального страхування, з'ясувати його роль та значення в системі соціального захисту населення.

План

1. Необхідність та економічний зміст соціального страхування.
2. Функції та принципи соціального страхування.

3. Завдання та напрями державного регулювання соціального страхування.
4. Фінансовий механізм соціального страхування: суть, структура, характеристика складових.
5. Фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Питання для обговорення:

1. Назвіть принципи функціонування системи соціального страхування.
2. Які функції покладено на соціальне страхування?
3. Поясніть співвідношення категорій соціальне страхування, соціальне забезпечення, соціальна підтримка та соціальна допомога.
4. Проведіть аналіз функціонування складових соціального захисту в Україні і світі на сучасному етапі.
5. Визначте особливості функціонування соціального страхування в Україні і світі.
6. Яку роль відіграє Кабінет Міністрів України в державному регулюванні розвитку соціального страхування?

Література: основна – 10,13; додаткова – 9, 12,15.

Ситуаційна задача

Скласти схему взаємозв'язку Закону України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Закону України «Про страхування» та Закону України «Про соціальні послуги». Зробити висновки.

Практичне заняття № 2

Тема: Загальні основи побудови системи соціального страхування зарубіжних країн

Мета: розкрити організаційно-економічні, методологічні та правові аспекти побудови системи соціального страхування зарубіжних країн.

План

1. Історія становлення і розвитку системи соціального страхування.
2. Модель Бісмарка і план Беверіджа.
3. Типологія зарубіжних систем соціального страхування.
4. Концептуальні аспекти формування та напрями використання фондів соціального страхування.

Питання для обговорення:

1. Охарактеризуйте основні моделі соціального захисту, що склалися в світовій практиці.
 1. Проаналізуйте функціонування моделей соціального страхування Бісмарка та Беверіджа.
 2. Які спільні риси соціального страхування ряду європейських держав та України?
 3. Які можливості використання досвіду організації соціального страхування в Україні?

Література: основна – 10,12; додаткова – 1, 5, 24.

Ситуаційна задача

У формі таблиці окресліть основні моделі соціальних держав світу, вкажіть властиві їм ознаки, а також переваги та недоліки їх функціонування. Зробіть відповідні висновки.

Практичне заняття № 3

Тема: Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів

Мета: розкрити суть та значення єдиного соціального внеску, порядок його нарахування та сплати.

План

1. Суть єдиного соціального внеску. Платники єдиного соціального внеску: реєстрація та облік.
2. База для нарахування єдиного соціального внеску.
3. Порядок нарахування та сплати єдиного соціального внеску.
4. Звітність платників єдиного соціального внеску та відповідальність за порушення законодавства в сфері адміністрування єдиного соціального внеску.

Питання для обговорення:

1. Які фактори вплинули на запровадження єдиного соціального внеску?
2. Обґрунтуйте організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
3. Як розподіляється єдиний соціальний внесок?
4. Вкажіть переваги та недоліки адміністрування єдиного соціального внеску Державною фіскальною службою України.

Література: основна – 4,11,12; додаткова – 2, 7, 13,14.

Практичні завдання

Задача 1.

Після закінчення місяця підприємством отримані дані про нараховану заробітну плату працівникам підприємства та особам, які виконують роботи на умовах цивільно-правових договорів, а також дані про суми премій з надання одноразової допомоги та інших виплат. Згідно із зазначеними даними нараховано:

- основної заробітної плати - у сумі 30 000 грн. в т.ч. заробітна плата працюючих на підприємстві інвалідів становить – 6000 грн.
- заробітної плати за договорами цивільно-правового характеру – 15 000 грн.;
- премії за виробничі показники – 3000 грн.

Розрахувати суму єдиного соціального внеску, яку повинно сплатити підприємство за звітний період.

Задача 2.

Протягом звітного періоду (II квартал 2016р.) приватний підприємець Іванов І.І. отримав сукупний дохід в сумі 150000 грн. Він перебуває на спрощеній системі

оподаткування та є платником єдиного податку за ставкою 4%. Обчислити яку суму авансового платежу по ЄСВ повинен сплатити підприємець за звітний період.

Задача 3.

Визначити розмір єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за березень 2016 р. за умови, що на підприємстві «Дружба» працює 10 працівників, із них 5 найманих працівників-інвалідів.

Зарплата найманих працівників-інвалідів:

1. Івашко С.М. – 4200 грн.;
2. Дрозд Т.Ю. – 5300 грн.;
3. Кулик О.П. – 4700 грн.;
4. Сидор Т.П. – 2900 грн.;
5. Ткаченко Т.П. – 3800 грн.

Заробітна плата інших найманих працівників:

1. Пилипець Ю.П. – 8900 грн.;
2. Хрущ С.С. – 6600 грн.;
3. Сабадах Т.Л. – 4800 грн.;
4. Щурко С.М. – 5800 грн.;
5. Якимець Я.В. – 7500 грн.

Практичне заняття № 4

Тема: Державне пенсійне страхування

Мета: висвітлити теоретичні основи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, охарактеризувати склад доходів та видатків Пенсійного фонду України.

План

1. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
2. Джерела формування дохідної частини бюджету Пенсійного фонду.
3. Характеристика видатків Пенсійного фонду України.
4. Поняття та види пенсій. Порядок розрахунку.
5. Умови призначення пенсій за віком.
6. Поняття та умови призначення пенсій за вислугу років.
7. Пенсії по інвалідності: умови призначення та розміри.
8. Особливості пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника.
9. Пенсійний фонд України: завдання, структура, повноваження.

Питання для обговорення:

1. Як впливає демографічна ситуація країни на обсяги пенсійних виплат?
2. Назвіть принципи дефіциту коштів Пенсійного фонду.
3. Які, на Вашу думку, переваги та недоліки запровадження Накопичувальної системи пенсійного страхування?
4. Проведіть аналіз функціонування Пенсійного фонду в Україні на сучасному етапі.

Література: основна – 10,12,13; додаткова – 3, 5, 20, 25, 26.

Практичні завдання

Задача 1.

Громадянка звернулася за призначенням пенсії за віком 9 лютого 2016 року. Наявна інформація про заробіток із системи персоніфікованого обліку відомостей за 174 місяці (липень 2000 р. — грудень 2015 р.). Стаж громадянки 30 років 5 місяців 10 днів. Сума коефіцієнтів заробітної плати складає 196,33821. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2013 — 2015 рр. — 2960,62 грн. Обчислити розмір пенсії за віком.

Задача 2.

Жінка виховує двох дітей — 2004 і 1995 років народження. При цьому одна дитина навчається у вищому навчальному закладі на денній формі навчання. Їх батько народився 11.03.1963 р., помер — 10.11.2014 р. Середня зарплата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2008 — 2010 роки — 1855,20 грн. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2009 — 2011 рр. — 2001,19 грн. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2011 — 2013 рр. — 2320,15 грн. На момент смерті він мав 29 років і 3 місяців страхового стажу. Сума коефіцієнтів заробітної плати (доходу), розрахована за 150 місяців склала 184,97006. Розрахувати пенсію у зв'язку з утратою годувальника.

Задача 3.

За призначенням пенсії за вислугу років 20.02.2015 р. звернулася громадянка Соловійова І. М. Загальний стаж роботи — 28 років 4 місяці (зокрема з 13.03.1990 р. по день звертання вона працювала вчителем у школі, тобто має стаж, що дає право на призначення пенсії за вислугу років, — 25 років 11 місяців 7 днів). Сума коефіцієнтів заробітної плати (С) за 127 місяців — 193,53687. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2012 — 2014 рр. — 2960,62 грн.

Розрахувати пенсію за вислугу років.

Практичне заняття № 5

Тема: Страхування з тимчасової втрати працездатності

Мета: розкрити теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, з'ясувати джерела формування доходів і напрями використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

План

1. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

2. Джерела формування доходів бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

3. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за страхуванням з тимчасової втрати працездатності:

3.1. Допомога по тимчасовій непрацездатності.

3.2. Допомога по вагітності і пологах.

3.3. Допомога на поховання.

4. Управління страхуванням з тимчасової втрати працездатності. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: завдання, структура, функції, права.

Питання для обговорення:

1. Назвіть основні проблеми цільового використання коштів соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

2. Порядок планування та видачі путівок на санаторно-курортне лікування та оздоровлення застрахованих осіб і членів їх сімей.

3. На практичному прикладі поясніть методику розрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Література: основна – 10, 13; додаткова – 4, 15, 30, 36.

Практичні завдання

Задача 1.

Громадянин Петренко Г.І. працює в двох місцях. З 9 по 21 лютого 2016 року громадянин хворів. Страховий стаж становить 4 роки. Дані стосовно заробітної плати як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом наведена в таблиці 1. Визначити величину виплат у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності в цілому, а також з виокремленням виплат за рахунок коштів роботодавців та за рахунок Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Таблиця 1.

Місяці	Кількість днів роб./кал.	Заробітна плата за основним місцем роботи, грн.	Заробітна плата за сумісництвом, грн.
Січень	20/31	7000	7200
Лютий	20/28	8000	6000
Березень	22/31	9200	9000
Квітень	21/30	9400	8000
Травень	19/31	8800	5000
Червень	21/30	8000	5000
Липень	21/31	9500	6000
Серпень	22/31	10000	8000
Вересень	22/30	7000	6000
Жовтень	21/31	11000	4000
Листопад	22/30	9000	5000
Грудень	23/31	7000	7200
Січень 2016 р.	20/31	8500	7500

Задача 2.

Працівник хворів з 15.04.2016 р. по 25.04.2016 р. У розрахунковому періоді нарахована зарплата становила 62500 грн. Страховий стаж — 7 років. Розрахувати суму лікарняних, яку належить відшкодувати працівнику.

Задача 3.

Працівниця Сидор І.С. працює на підприємстві з 2010 року і має загальний трудовий стаж 6 років. 10 червня 2015 року вона захворіла і перебувала на лікарняному листку по 17 червня 2015 року. З 20 червня 2015 року вона йде у відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами. Нарахована сума зарплати за розрахунковий період становила 51000 грн. Визначити суму лікарняних, які отримає Сидор І.С.

Практичне заняття № 6

Тема : Страхування на випадок безробіття

Мета: висвітлити теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, дати характеристику доходів і витрат Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

План

1. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
2. Доходи бюджету Фонду страхування на випадок безробіття.
3. Видатки бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття:
 - 3.1. Характеристика матеріального забезпечення та соціальних послуг.
 - 3.2. Умови, розмір та тривалість виплати допомоги з безробіття застрахованим особам.
 - 3.3. Характеристика інших виплат матеріального забезпечення на випадок безробіття.
 - 3.4. Забезпечення незастрахованих осіб.
4. Управління страхуванням на випадок безробіття. Фонд соціального страхування на випадок безробіття: завдання, структура, повноваження.

Питання для обговорення:

1. Який взаємозв'язок між поняттям «зайнятість» і «працевдатність»?
2. Які напрямки державної політики зайнятості Вам відомі?
3. На практичному прикладі поясніть методику розрахунку допомоги по безробіттю.
4. Охарактеризуйте способи реалізації напрямів удосконалення політики зайнятості.

Література: основна – 8, 10; додаткова – 2, 9, 22, 34.

Практичні завдання

Задача 1.

Працівник звільнився з роботи 25 січня 2016 року. Страховий стаж 5 років. Його заробіток за останні 6 місяців склав 15200 грн. Середня заробітна плата в регіоні, де проживає і працював чоловік у 2015 році — 2420 грн. Визначити суму допомоги по безробіттю у перші 90 календарних днів з моменту призначення допомоги.

Задача 2.

У зв'язку зі скороченням штату на підприємстві 17 листопада 2015 року з роботи було звільнено Нестерука В.С. та Приймака П.Л., що мають страховий стаж 9р. і 4р. відповідно. Їх заробітна плата протягом останніх 6 місяців становила Нестерука В.С.— 14000 грн., Приймака П.Л. — 15300 грн. Середня заробітна плата в регіоні у 2015 році — 2420 грн. Визначте розмір допомоги по безробіттю, яку отримають дані працівники за 180 днів.

Задача 3.

Працівник звільнився з роботи 15 жовтня 2015 року. Страховий стаж 11 років. Його заробіток за останні 6 місяців склав 24600 грн. Середня заробітна плата в регіоні, де проживає і працював чоловік у 2015 році — 2420 грн. Визначити загальну суму допомоги по безробіттю.

Практичне заняття № 7

Тема: Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань

Мета: розглянути завдання та принципи страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, проаналізувати структуру доходів та витрат Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

План

1. Страхування від нещасного випадку на виробництві: завдання, принципи та особливості.
2. Доходи бюджету Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
3. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
4. Управління страхуванням від нещасних випадків на виробництві. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань: завдання, структура, повноваження.

Питання для обговорення:

1. Дайте характеристику страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів при страхуванні від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання.
2. Перелічіть основні принципи страхування від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання.
3. Який механізм розрахунку щомісячної страхової виплати?
4. Який порядок призначення страхової виплати при тимчасовому переведенні на легшу роботу?

Література: основна – 7,10; додаткова – 8, 10, 21, 35.

Практичні завдання

Задача 1.

Потерпілому 12.05.2016 р. встановлено МСЕК стійку втрату професійної працездатності — 40 %. Середня заробітна (дохід) перед настанням страхового

випадку складала — 3900грн. Визначити, якою буде сума одноразової допомоги. Чи встановлено обмеження щодо розміру одноразової допомоги внаслідок нещасного випадку?

Задача 2.

Потерпілому встановлено стійку втрату працездатності 70% та I групу інвалідності. Середньомісячний заробіток перед настанням страхового випадку складав 4350 грн., а пенсія у зв'язку з інвалідністю 1210 грн. Розрахувати розмір щомісячної страхової виплати.

Задача 3.

Найманий працівник В., який працює по трудовому договору на підприємстві «Світанок», одержавши виробничу травму під час виконання своїх професійних обов'язків, звернувся у відділ бухгалтерії з листком тимчасової непрацездатності виданим на період з 10 травня 2016 р. по 8 червня 2016 р. Розрахувати величину виплат у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності в цілому, а також з виокремленням виплат за рахунок коштів роботодавця та за рахунок Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, навести перелік документів необхідних для отримання виплат та пояснити порядок здійснення даної виплати. Дані про заробітну плату наведені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Розрахунковий період	Заробітна плата за основним місцем роботи, грн.
Травень	4700
Червень	5 000
Липень	4 600
Серпень	4000
Вересень	4 700
Жовтень	4 200
Листопад	4500
Грудень	5100
Січень	4600
Лютий	4300
Березень	5200
Квітень	5100
Всього	

Практичне заняття № 8

Тема: Медичне страхування

Мета: розкрити теоретичні основи системи медичного страхування, дати оцінку стану медичного страхування в Україні.

План

1. Система медичного страхування.
2. Обов'язкове медичне страхування.
3. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні.
4. Перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні та його організаційні схеми.

Питання для обговорення:

1. Перелічіть основні принципи обов'язкового медичного страхування.
2. Порівняйте особливості добровільного та обов'язкового медичного страхування.
3. Які, на Вашу думку, переваги та недоліки запровадження в Україні обов'язкового соціального медичного страхування?
4. Яка роль регулятора (Нацкомфінпослуг) при контролі якості послуг обов'язкового медичного страхування?
5. Проведіть аналіз функціонування соціального медичного захисту в Україні і світі на сучасному етапі.

Література: основна – 10, 13; додаткова – 11, 24, 28, 36.

Практичні завдання

Задача 1.

Страхова сума за договором добровільного медичного страхування складає 25000 грн. Страховий тариф – 9%, безумовна франшиза – 2%. Договір страхування укладено на 10 місяців. Визначити суму страхового платежу.

Задача 2.

Страхова сума за договором добровільного медичного страхування складає 50000 грн. За умовами страхового договору покриваються наступні ризики:

- а) виклик швидкої допомоги;
- б) стаціонарне лікування.

Умовна франшиза складає 5 днів непрацездатності.

Визначити суму страхового відшкодування, якщо застрахований поніс наступні витрати:

- 1 випадок: лікування в стаціонарі лікарні – 3700 грн. за 3 дні;
- 2 випадок: лікування в стаціонарі лікарні – 11500 грн. за 7 днів.

Задача 3.

Громадянин Латвії тимчасово проживає та працює в Україні. Він уклав договір добровільного медичного страхування. Отримавши ускладнення здоров'я, він потребує медичного обстеження та подальшого лікування. За рахунок яких коштів громадянин Латвії може отримати страхову виплату (коштів страховика, коштів Фонду медичного страхування Латвії чи України)?

Практичне заняття № 9

Тема: Недержавне пенсійне страхування

Мета: висвітлити поняття недержавного пенсійного страхування, розглянути види недержавних пенсійних фондів, а також механізм здійснення пенсійних виплат.

План

1. Необхідність та значення недержавного пенсійного страхування.
2. Поняття та види недержавних пенсійних фондів.
3. Види та механізм здійснення пенсійних виплат.

4. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Питання для обговорення:

1. Які види недержавних пенсійних фондів Вам відомі?
2. Хто виступає учасниками недержавного пенсійного страхування?
3. Які види пенсійних виплат здійснюються при недержавному пенсійному страхуванні?
4. Дайте характеристику державних органів влади, які безпосередньо беруть участь у регулюванні ринку недержавного страхування.

Література: основна – 10, 11; додаткова – 6, 15, 16, 17, 27, 37.

Ситуаційна задача

У формі таблиці окресліть позитивний і негативний досвід економічно розвинених країн (на Ваш вибір) стосовно недержавного пенсійного страхування.

Практичне заняття № 10

Тема: Напрями вдосконалення соціального страхування в Україні

Мета: розкрити перспективи розвитку та напрями вдосконалення соціального страхування в Україні.

План

1. Проблеми вітчизняної практики реалізації соціального страхування
2. Напрями реформування соціального страхування в Україні.
3. Єдиний соціальний внесок та проблеми його адміністрування в Україні.

Питання для обговорення:

1. Вкажіть основні переваги та недолік адміністрування ЄСВ Державною фіскальною службою України.
2. Які, на Вашу думку, актуальні проблеми існують сьогодні у сфері соціального страхування?
3. Перелічіть основні напрями вдосконалення системи соціального страхування в Україні.

Література: основна – 1, 11, 13; додаткова – 14, 16, 19, 20, 27, 31.

Ситуаційна задача

У формі таблиці дайте характеристику основних проблем, які нині існують в системі соціального страхування в Україні та окресліть, відповідно, шляхи їх вирішення. Зробіть висновки.

КОМПЛЕКСНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Соціальне страхування» виконується самостійно кожним студентом на основі сформованих вихідних даних, оформлених у вигляді завдань та ситуаційних завдань. КПЗ охоплює усі основні теми дисципліни «Соціальне страхування». Метою виконання КПЗ є оволодіння навичками розрахунків сум страхових внесків, пенсійних виплат, соціальних допомог та штрафних санкцій. При виконанні КПЗ студент може використовувати обчислювальну та комп'ютерну техніку. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту із дисципліни «Соціальне страхування».

Перелік задач

Задача 1.

Працівника прийнято на роботу з 23 лютого 2011 року і в перший же день він захворів. Перебував на лікарняному по 1 березня. Його посадовий оклад згідно з трудовим договором – 1300 грн. Стаж роботи – 6 років і 5 місяців. Кількість робочих днів, встановлених на підприємстві, за розрахунковий період (серпень-січень) – 124. Обчислити суму лікарняних.

Задача 2.

Жінка виховує двох дітей – 1190 і 1998 років народження. При цьому одна дитина навчається у ВУЗі на заочній формі навчання і не працює. Їх батько народився 17.03.1964р., помер – 10.01.2012р.

На момент смерті він мав 27 років і 8 місяців страхового стажу, з яких за Списком №1 пропрацював 10 років. Сума коефіцієнтів заробітної плати (доходу), розрахованих за 150 місяців страхового стажу – 223,97006. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2009-2011рр. - 2001,19 грн. Розрахувати пенсію у зв'язку з втратою годувальника.

Задача 3.

У зв'язку зі скороченням штату 18 листопада 2010 року з роботи звільнено трьох осіб Яцурака, Василечко, Богданюка, що мають страховий стаж відповідно 6,8 і 11 років. Середньоденна заробітна плата Яцурака складала 90 грн, Василечко – 110 грн., Богданюка – 135 грн. Визначити розмір допомоги по безробіттю.

Задача 4.

Потерпілому 06.12.2015 р. встановлено МСЕК стійку втрату професійної працездатності – 30%. Середня заробітна плата перед настанням страхового випадку складала – 2500 грн. Розмір прожиткового мінімуму на даний час складав 1004 грн.

- 1) Визначити, якою буде сума одноразової допомоги.
- 2) Чи встановлено обмеження щодо розміру одноразової допомоги внаслідок нещасного випадку?
- 3) За рахунок яких коштів і ким буде проводитись виплата цієї допомоги?

Задача 5.

Громадянка звернулася за призначенням пенсії за віком 10 лютого 2012 року. Вона надала довідку про заробітну плату за 60 місяців до 01.07.2000р. та за 138 місяців (липень 2000р. – грудень 2011р.) – інформацію про заробіток із системи персоніфікованого обліку відомостей. Стаж роботи 32 роки , 5 місяців, 10 днів. Сума коефіцієнтів заробітної плати складає 1183,33821. Середня заробітна плата по Україні за 2009 – 2011 рр. – 2001,19 грн. Обчислити розмір пенсії за віком.

Задача 6.

За призначенням пенсії за вислугу років 20.02.2012 р. звернулася громадянка Соловійова І.М. Загальний стаж роботи – 38 років, 4 місяці (зокрема з 13.03.1985р. по день звертання вона працювала вчителем у школі, тобто має стаж, що дає право на призначення пенсії за вислугу років, - 25 років 11 місяців 7 днів). Сума коефіцієнтів заробітної плати за 127 місяців – 193,53687. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2009-2011рр. – 2001,19 грн. Розрахувати пенсію за вислугу років.

Теми для підготовки рефератів/доповідей (самостійна робота студентів)

№п/п	Тематика	Кількість годин
1.	Система соціальних ризиків та їх характеристика.	2
2.	Система соціальних гарантій населення: соціальні нормативи та джерела фінансування.	2
3.	Правова база соціального страхування.	2
4.	Регулювання діяльності окремих видів страхових фондів.	2
5.	Переваги соціальної політики розвинутих країн.	2
6.	Переваги та недоліки адміністрування єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	4
7.	Пенсійна система України : склад та структура.	2
8.	Накопичувальне пенсійне страхування: переваги та недоліки запровадження в Україні.	4
9.	Реформування державного пенсійного страхування в Україні.	6
10.	Особливості матеріального забезпечення та соціальних послуг Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.	2
11.	Управління обов'язковим медичним страхуванням.	2
12.	Медичне страхування громадян, які виїждять за кордон.	2
13.	Порядок надання дотацій роботодавцям на створення	2

	додаткових робочих місць для працевлаштування безробітних.	
14.	Органи нагляду у сфері страхування на випадок безробіття.	2
15.	Фінансування страхових відшкодувань, соціальних послуг та профілактичні заходи у загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.	2
16.	Договір про недержавне пенсійне страхування.	4
17.	Формування портфелю недержавного пенсійного фонду та методи оптимізації його структури.	4
18.	Недержавне соціальне страхування: проблеми та перспективи розвитку.	2
19.	Економічна політика України у сфері соціального страхування.	2
20.	Вдосконалення системи державних соціальних стандартів в Україні.	4
	Разом	54

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ

Тема : Система соціального страхування як єдиний засіб збалансування інтересів держави, підприємств та найманих працівників.

Організація проведення тренінгу. З усіх функцій держави чи не найважливішою є захисна, а особливо сьогодні. В наш час, час природних катаклізмів, політичних баталій та економічних криз, ця функція набирає чи не найбільшої значущості.

Таке складне політично-економічне явище як держава, існує для людини, для задоволення її інтересів і потреб. Адже хто, як не держава, повинен захистити того, хто їй служить, кому, як не державі, потрібно. створити всі необхідні умови для впевненості людини в завтрашньому дні. І цю впевненість допоможе вселити в людей соціальне страхування. Під час тренінгу студенти повинні:

- 1) представити форми, принципи та сфери застосування соціального страхування;
- 2) розкрити соціально-економічну результативність взаємодії держави, роботодавців та найманих працівників;
- 3) теоретично узагальнити основні нормативні складові взаємодії структурних елементів соціального страхування;
- 4) здійснити аналіз сучасного стану соціального страхування в Україні та розробити тристоронні (державна, підприємства, працівники) рекомендації щодо вдосконалення системи соціального захисту загалом.

Так, з метою засвоєння знань з дисципліни «Соціальне страхування» студентам пропонується наступне практичне завдання.

Практичне завдання

п/п	Зміст практичного завдання	Форма виконання
1.	Скласти порівняльну таблицю норм і принципів соціального страхування за моделлю Бісмарка і плану Беверіджа.	Порівняльна таблиця
2.	Скласти схему взаємозв'язку Закону України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» і Закону України «Про соціальні послуги»	Блок-схема, опис
3.	Скласти анотований покажчик статей в українській науковій пресі з проблем розвитку соціального страхування за 2012 – 2016рр.	Покажчик
4.	Привести практику прийняття рішень, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення (соціальної послуги) на підприємстві (організації, установі).	Приклади з розрахунками та підтверджуючими документами

5.	Етапи впровадження в Україні багаторівневої пенсійної системи: реалії та перспективи.	Блок-схема, опис
6.	Проаналізувати інформацію щодо безробіття в Україні, зробити висновки.	Аналітичний звіт
7.	Скласти порівняльну таблицю системи соціального страхування Швеції, США та України.	Блок-схема, опис

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студентів під час вивчення дисципліни «Соціальне страхування» здійснюється за результатами різноманітних форм контролю (усне і письмове опитування на практичних заняттях, написання контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, складання іспиту тощо). За результатами усного опитування та виконаних письмових робіт, студентам можуть бути виставлені оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Оцінка **«відмінно»** виставляється у тому випадку, якщо студент:

- дає вірну, змістовну і вичерпну відповідь на поставлені питання, які передбачені робочою програмою;
- виявляє глибокі теоретичні знання, в тому числі здобуті самостійно, про сутність, роль та значення соціального страхування та основних його складових;
- логічно, чітко, послідовно, в повному обсязі викладає основні й допоміжні ідеї та думки, які були передбачені в поставлених питаннях;
- вільно володіє передбаченою термінологією та використовує її;
- володіє знаннями з суміжних дисциплін та вміло застосовує їх;
- виявляє розуміння актуальних проблем соціального страхування в умовах нестабільного ринкового середовища;
- демонструє навички вмілого застосування вивченого теоретичного матеріалу в процесі вирішення практичних завдань.

Оцінка **«добре»** виставляється у випадку, коли студент:

- дає правильні, змістовні, але недостатньо вичерпні відповіді на поставлені питання (допускає незначні неточності, пропускає окремі пояснення тощо);
- здебільшого орієнтується в теоретичному матеріалі, що стосується питань функціонування соціального страхування;
- загалом володіє термінологією, передбаченою робочою програмою дисципліни;
- виявляє вміння зіставляти, аналізувати, узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка **«задовільно»** виставляється у тому випадку, якщо студент:

- достатньою мірою володіє навчальним матеріалом, але ці знання не є системними;
- орієнтується та в основному розкриває сутність окремих понять дисципліни;
- переважно не володіє термінологією, передбаченою робочою програмою з цієї дисципліни;
- не вміє аналізувати та узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється у тому випадку, якщо студент:

- навчальним матеріалом володіє на рівні ознайомлення, відтворює його фрагментарно;
- не дає відповідей на поставлені запитання;
- не розкриває сутності основних понять, які передбачені робочою програмою дисципліни;
- не володіє необхідною термінологією.

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Необхідність та економічний зміст соціального страхування.

2. Функції та принципи соціального страхування.
3. Завдання та напрями державного регулювання соціального страхування.
4. Фінансовий механізм соціального страхування: суть, структура, характеристика складових.
5. Фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування.
6. Історія становлення і розвитку системи соціального страхування.
7. Модель Бісмарка і план Беверіджа.
8. Типологія зарубіжних систем соціального страхування.
9. Концептуальні аспекти формування та напрями використання фондів соціального страхування.
10. Суть єдиного соціального внеску. Платники єдиного соціального внеску: реєстрація та облік.
11. База для нарахування єдиного соціального внеску.
12. Ставки єдиного соціального внеску: нарахування та утримання. Порядок сплати.
13. Звітність платників єдиного соціального внеску та відповідальність за порушення законодавства в сфері адміністрування єдиного соціального внеску.
14. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
15. Джерела формування дохідної частини бюджету Пенсійного фонду.
16. Характеристика видатків Пенсійного фонду України.
17. Поняття та види пенсій. Порядок розрахунку.
18. Умови призначення пенсій за віком.
19. Поняття та умови призначення пенсій за вислугу років.
20. Пенсії по інвалідності: умови призначення та розміри.
21. Особливості пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника.
22. Соціальні допомоги пенсіонерам та підстави їх призначення.
23. Пенсійний фонд України: завдання, структура, повноваження.
24. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
25. Джерела формування доходів бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
26. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за страхуванням з тимчасової втрати працездатності.
27. Управління страхуванням з тимчасової втрати працездатності. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: завдання, структура, функції, права.
28. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
29. Доходи бюджету Фонду страхування на випадок безробіття.
30. Видатки бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
31. Управління страхуванням на випадок безробіття. Фонд соціального страхування на випадок безробіття: завдання, структура, повноваження.

32. Страхування від нещасного випадку на виробництві: завдання, принципи та особливості.
33. Доходи бюджету Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
34. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
35. Управління страхуванням від нещасних випадків на виробництві. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань: завдання, структура, повноваження.
36. Система медичного страхування.
37. Обов'язкове медичне страхування.
38. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні.
39. Перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні та його організаційні схеми.
40. Необхідність та значення недержавного пенсійного страхування.
41. Поняття та види недержавних пенсійних фондів.
42. Види та механізм здійснення пенсійних виплат.
43. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.
44. Проблеми вітчизняної практики реалізації соціального страхування
45. Напрями реформування соціального страхування в Україні.
46. Єдиний соціальний внесок та проблеми його адміністрування в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна :

1. Зайчук Б.О. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування / Б.О. Зайчук, О.Б. Зарудний, С.Б. Березіна, В.Т. Александров, С.М. Недбаєва. – Київ: НВП „АВТ”, 2004. – 256 с.
2. Закон України “Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування” № 400/97-ВР від 26.06.1997р. // Все про бухгалтерський облік. – 2002. – № 12-1.
3. Закон України “Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування” № 2213-III від 11.01.2001р. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 35. – С. 20-22.
4. Закон України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” № 1058-IV від 09.07.2003р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2003. – № 70.
5. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення” № 1057-IV від 09.07.2003р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2003. – № 75.
6. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про пенсійне забезпечення” № 854-IV від 22.05.2003р. // Соціальний захист. – 2003. – № 6.
7. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань” №1105-XII від 23.09.1999р. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №35. – С. 51-68.
8. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” №2213-III від 02.03.2000р. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №35. – С. 35-47.
9. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням” №2240-III від 18.01.2001р. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №35. – С.4-20.
10. Кропельницька С.О. Соціальне страхування: навч. посібник / С.О. Кропельницька, Т.В.Солоджук. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 336 с.
11. Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації : моногр. / Е. М. Лібанова, А. О. Бахмач, О. А. Васильєв та ін. / за ред. Е. М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. – 270 с.
12. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи. [О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк, О. В. Петрушка та ін.] : за ред. О. П. Кириленко, Б. С. Малиняка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 344 с.
13. Юрій С.І. Соціальне страхування / С.І. Юрій, М.П. Шаварина, Н.В. Шаманська. – К.: Кондор, 2009. – 462 с.

Додаткова:

1. Андріїв В. Соціальне страхування: історія проблеми / В. Андріїв // Соціальний захист. – 2009. – № 2. – С. 43-51.
2. Архангельський Ю. Дієві чинники зменшення бідності в Україні / Ю. Архангельський, Ю. Мотиченко // Україна: аспекти праці. – 2010. – №1. – С. 35-40.
3. Багнюк І. Хто і коли має право на пенсію за вислугу років / І. Багнюк // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 18. – С. 33-35.
4. Банях В. Механізм соціального страхування населення / В. Банях. – Видання Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченка. Економіка. – 2010. – №94-95. – С. 60-63.

5. Березіна С. Пенсійна реформа в Швеції різноманітна як шведський стіл / С. Березіна // Вісник Пенсійного фонду України. – 2011. – № 5-6. – С. 61-67.
6. Бессараб В. Реформа солідарної пенсійної системи: надто дорога непослідовність / В. Бессараб, Л. Грушко // Україна: аспекти праці. – 2010. – №1. – С. 12-20.
7. Бренер А.В., Набатова Ю.О. Аналіз сучасного стану пенсійного забезпечення України з 2010-2015рр./ Бренер А.В., Набатова Ю.О.// Ефективна економіка. – 2015. – №5.
8. Виплати із Фонду страхування від нещасного випадку // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №89. – С. 3-7.
9. Губар О.Є. Соціальне страхування у забезпеченні суспільного добробуту / О.Є. Губар // Фінанси України. – 2011. – № 8. – С. 130-136.
10. Демченко О. Проблеми страхування від нещасних випадків / О. Демченко // Соціальний захист. – 2010. – №3. – С. 25-27.
11. Залетов О. Огляд ринку добровільного медичного страхування на території України / О. Залетов, С. Сідько // Страхова справа. – 2001. – №3. – С. 39-42.
12. Кірян Т. Підвищення стимулюючої ролі пенсійної системи в Україні / Т. Кірян, Н. Михайленко // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 8. – С. 17-21.
13. Кірян Т. Актуарні розрахунки в системі загальнообов'язкового пенсійного страхування першого рівня / Т. Кірян, В. Лукович // Україна: аспекти праці. – 2011. – №7. – С. 9-12.
14. Козир Т.М., Тиванюк І.С. Реформування єдиного соціального внеску : проблеми та перспективи. / Козир Т.М., Тиванюк І.С. // Академічний огляд. – 2015. – № 1. – С. 53-60.
15. Кречотень І.М. Проблеми розвитку системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні. /Кречотень І.М.// Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 4. – С. 80-84.
16. Мельник О. Реформування пенсійного забезпечення в Україні / О. Мельник // Фінанси України. – 2010. – № 4. – С. 32-39.
17. Михайлов А.В. Недержавні пенсійні фонди: сьогоднішній погляд у майбутнє / А.В. Михайлов, О.Й. Ткач. – К.: В-во ПП Савчина, 2012. – 244 с.
18. Мойсеєнко Т. Бюджет-2012. Соціальна сфера / Т. Мойсеєнко // Дебет-кредит. – 2012. – № 1. – С. 8-15.
19. Морозова О. Міжнародні стандарти побудови пенсійної системи / О. Морозова //Вісник Пенсійного фонду України. – 2011. – №12. – С. 17-19.
20. Нагорний В. Пенсійна реформа: думаємо про майбутнє/ В. Нагорний // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 83. – С. 6-9.
21. Надточій Б. Соціальне страхування у контексті історії / Б. Надточій // Соціальний захист. – 2010. – № 3. – С. 29-33.
22. Новіков В. Актуальні питання реформування системи соціального захисту населення / В. Новіков // Україна: аспекти праці. – 2010. – №4. – С. 6-11.
23. Новіков В. Концептуальні засади соціально орієнтованої економіки (практика європейських країн) / В. Новіков, З. Сіройч // Україна: аспекти праці. – 2011. – №6. – С. 30-35.

24. Нонко В. Іноземний досвід медичного страхування / В. Нонко // Страхова справа. – 2011. – №3. – С. 67-70.
25. Петрушка О. Накопичувальна система державного пенсійного страхування : переваги та ризики запровадження в Україні / Олена Петрушка // Світ фінансів. – 2015. – № 1. – С. 119–127.
26. Петрушка О. Шляхи удосконалення практики мобілізації доходів Пенсійного фонду України / Олена Петрушка // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. – 2016. – № 16. – С. 136–138.
27. Ричік Л. Пенсійна реформа та її фінансові наслідки / Л. Ричік // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 5. – С. 19-26.
28. Рудень В.В. Виникнення та функціонування системи медичного страхування / В.В. Рудень // Фінанси України. – 2011. – №1. – С. 76-87.
29. Скрипник А.В. Фінансові ризики в контексті пенсійної реформи / А.В. Скрипник, Л.А. Ліхтенштейн // Фінанси України. – 2011. – №2. – С. 138-153.
30. Соціальне страхування // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №89. – С. 8-16.
31. Стожок Л. Напрями вдосконалення системи державного пенсійного страхування в Україні / Л. Стожок // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 1. – С. 13-18.
32. Столяров В.Ф. Економічний механізм соціального страхування / В.Ф. Столяров, Л.І. Васечко // Фінанси України. – 2011. – №2. – С. 31-43.
33. Татаренко Г. Моделі соціального страхування в контексті історії / Г. Татаренко // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №7. – С. 69-72.
34. Ткаченко Л. Проблеми цільового використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування та можливості зниження страхових тарифів в Україні / Л. Ткаченко // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 8. – С. 7-11.
35. Трубич С.Ю. Формування системи соціального страхування / С.Ю. Трубич // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 110.
36. Фурман В.М. Страхування та його роль у соціально-економічних процесах / В.М. Фурман // Фінанси України. – 2011. – №8. – С. 145-152.
37. Якимів А. Формування системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / А. Якимів // Регіональна економіка. – 2010. – № 4. – С. 199-207.